

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра міжнародних економічних відносин

КІРІЛ'ЄВОЇ АНАСТАСІЇ ВІТАЛІЇВНИ

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему ««ЗЕЛЕНІ» ІНВЕСТИЦІЇ, ЯК СКЛАДОВА МІЖНАРОДНОЇ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ»

Спеціальності 056 «Міжнародні економічні відносини»

Студента (ки) IV курсу _____
групи МЕ-61а

Кіріл'єва А. В.

Подається на здобуття освітнього ступеня Бакалавр

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело _____

(підпис)

Кіріл'єва А. В.
(ініціали, прізвище здобувача)

Керівник

Доцент кафедри міжнародних

економічних відносин,

кандидат економічних наук

Хомутенко Л.І. _____

Хомутенко Л.І.

(підпис)

Суми – 2020 рік

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної бакалаврської роботи на тему
««ЗЕЛЕНІ» ІНВЕСТИЦІЇ, ЯК СКЛАДОВА МІЖНАРОДНОЇ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ»

студентки **Кіріл'євої Анастасії Віталіївни**

Основний зміст кваліфікаційної бакалаврської роботи викладено на 55 сторінці, у тому числі список використаних джерел з 67 найменувань, який розміщено на 7 сторінках. Робота містить 4 таблиці, 9 рисунків, а також 1 додаток, який розміщено на 2 сторінках.

Ключові слова: «ЗЕЛЕНІ» ІНВЕСТИЦІЇ, СТАЛИЙ РОЗВИТОК, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ, ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи полягає у дослідженні ефективності політики «зеленого» інвестування як пріоритетного напрямку сталого розвитку національної економіки.

Об'єктом дослідження є система економічних відносин суб'єктів господарювання у контексті іноземного інвестування.

Предметом дослідження є теоретичні засади та практичні рекомендації щодо залучення «зелених» іноземних інвестицій, як пріоритетного напрямку сталого розвитку вітчизняної економіки.

Дослідження теоретичних і практичних проблем «зеленого» інвестування в Україні зумовило потребу в застосуванні як загальнонаукових, так і спеціальних методів пізнання, які в сукупності дозволили комплексно вирішити поставлені завдання і з'ясувати шляхи удосконалення залучення «зелених» ПІІ для підвищення ефективності роботи національних процесів. За допомогою діалектичного методу інвестиційну діяльність було розглянуто в розрізі розвитку і взаємодії її складників. Логіко-семантичним методом поглиблено понятійний апарат поняття «зелені» інвестиції через призму сучасного стану екологічного середовища в країні. Методологічною основою

дослідження також є історичний, логічний і системний підхід. Абстрактно-логічний метод було використано при розробці системи показників для оцінки конкурентоспроможності компанії та ефективності її діяльності; метод порівняння застосовувався при вивченні динаміки стану «зелених» інвестицій в Україні; використання статистичного методу дозволило дослідити основні показники інвестиційної діяльності країни.

Інформаційна база роботи складається з матеріалів аналітичної доповіді Центра Разумкова; законодавчих та нормативних документів України; аналітичної інформації науково-дослідних установ; наукових публікацій щодо «зеленої» інвестиційної діяльності; інтернет-ресурсів, монографічних досліджень.

За результатами дослідження сформульовані такі висновки:

1. Під час визначення сутності та характеристики інвестицій сформульовано визначення поняття «інвестиції», а саме інвестиції – це ті економічні активи, які спрямовані на збільшення реального капіталу компанії, тобто на розширення або модернізацію виробничих потужностей.

2. Дослідили механізм залучення іноземних інвестицій: світовий досвід та українські можливості. З'ясували, що ефективний механізм залучення прямих іноземних інвестицій дозволить країні стати потенційно цікавою для інвесторів, що дасть можливість реального залучення коштів. Залучення іноземних інвестицій в процесі реалізації стратегічних цілей держави дозволить удосконалити та підвищити ефективність певних елементів національної економіки. В ході чого стане можливим впровадження та використання новітніх ефективних відновлюваних джерел енергії та енергозберігаючих технологій у виробничій та соціальній сферах забезпечить виробництво екологічно чистої продукції, мінімізує шкідливе забруднення, поводження з відходами та знищення та забезпечить збалансовану схему споживання відповідно до природних можливостей території.

3. Визначили те, що інвестиції відіграють центральну роль в економічному процесі та визначають загальний рост економіки. В результаті

інвестицій в економіку зростає виробництво, зростає національний дохід, а галузі та компанії зростають в умовах конкуренції для задоволення попиту на певні товари та послуги.

4. Проаналізували показники екологічного стану, як умов сталого розвитку. Відтак перехід до «зеленої» економіки вимагає «переорієнтації» значних обсягів інвестицій, які вкладалися у видобуток викопних видів палива, ресурсномісткі та забруднюючі виробництва і технології у розвиток «чистих» джерел енергії, заходи енергозбереження, екологічні технології та низьковуглецеву інфраструктуру.

5. Відповідно до аналізу принципів політики «зеленого» інвестування послідовна та ефективна реалізація принципів «зеленого» інвестування, як і «зеленого» розвитку загалом, можлива лише в регуляторному середовищі, прозорому і справедливому, що розвивається відповідно до принципу верховенства права. Зазначили, що кожній країні притаманні власні особливості, обумовлені рівнем розвитку країни, її географічним розташуванням, наявністю природних багатств і специфікою використовуваних концепцій, моделей та інструментів розвитку, що відповідають національним пріоритетам і накопиченому досвіду, а тому перехід до «зеленої» економіки для різних держав відбуватиметься за різними сценаріями.

6. Дослідили сутність економічної категорії «зелені» інвестиції в Україні. На основі аналізу зазначених понять сформували власне розуміння економічної категорії «зелені» інвестиції, в якому узагальнили та виокремили свою точку зору. Таким чином, «зелені» інвестиції – необхідний ресурсний потенціал (частіше у формі капіталу або науково-технологічних розробок), який спрямовується на розвиток довгострокового проекту з метою отримання у майбутньому прибутку, результатом якого є здійснення позитивного впливу на довкілля, а також збереження навколишнього середовища.

7. Охарактеризували сучасний стан та перешкоди на шляху до реалізації політики «зеленого» інвестування в Україні в результаті чого було зроблені такі висновки, що розвиток ринку «зеленого» інвестування обмежується рядом методичних проблем, характерних для «зелених» проектів (зокрема, відсутністю чіткої дефініції поняття «зелений» стосовно економічних процесів) та характерних для фінансового сектору в цілому.

8. Визначили можливості реалізації «зелених» інвестицій як спосіб підвищення конкурентоспроможності країни. Звернули увагу на те, що розвиток «зеленого» інвестування вимагає прийняття стратегічних документів, формування спеціальної політики і її послідовної реалізації, що стимулюватиме учасників ринку сприяти «озелененню» фінансового сектору і переходу до «зеленої» економіки.

Одержані результати можуть бути використані у процесі розробки стратегії зовнішньоекономічного розвитку України та оцінки ефективності проведення політики у сфері «зеленого» інвестування.

Результати апробації основних положень кваліфікаційної бакалаврської роботи розглядалися у таких статтях:

1. Хомутенко Л. І., Кіріл'єва А. В. Принципи формування «зеленого» інвестування країни, роль та значення для конкурентоспроможності. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*, № 2, 2020.

2. Kozlovska A., Kirilieva A. Formation of an effective policy of «green» investment as a priority direction of sustainable development of national economy. *Приазовський економічний вісник: електронний науковий журнал*. Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2020. 2(19). С. 177-183. DOI: <http://doi.org/10.32840/2522-4263/2020-2-30>

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2020 рік

Рік захисту роботи – 2020 рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра міжнародних економічних відносин

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Ю.М. Петрушенко

_____

(підпис) (ініціали, прізвище)

«__» _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ

(спеціальність 056 «Міжнародні економічні відносини»)

студенту IV курсу, групи МЕ-61а

Кіріл'євій Анастасії Віталіївни

1. Тема роботи «Зелені» інвестиції як складова міжнародної конкурентоспроможності національної економіки, затверджена наказом по університету від «7» квітня 2020 року № 0516-III
2. Термін подання студентом закінченої роботи «21» червня 2020 року
3. Мета кваліфікаційної роботи: дослідження ефективності політики «зеленого» інвестування як пріоритетного напрямку сталого розвитку національної економіки.
4. Об'єкт дослідження: система економічних відносин суб'єктів господарювання у контексті іноземного інвестування.
5. Предмет дослідження: теоретичні засади та практичні рекомендації щодо залучення «зелених» іноземних інвестицій, як пріоритетного напрямку сталого розвитку вітчизняної економіки.
6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах аналітичної доповіді Центру Разумкова.

7. Орієнтовний план кваліфікаційної бакалаврської роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети
Розділ 1: «Теоретичні засади розвитку інвестиційної діяльності в Україні»
16.04.2020 р.

У розділі 1:

- визначити сутність та охарактеризувати особливості інвестицій
- дослідити механізм залучення іноземних інвестицій: світовий досвід та українські можливості
- зазначити роль прямих іноземних інвестицій у сталому розвитку

Розділ 2: «Дослідження «зеленого» тренду нового кроку до сталого розвитку країни»
12.05.2020 р.

У розділі 2:

- проаналізували показники екологічного стану, як умов сталого розвитку
- дослідили сутність економічної категорії «зелені» інвестиції
- визначити загальні принципи політики «зеленого» інвестування

Розділ 3: «Формування ефективної політики «зеленого» інвестування як пріоритетного напрямку сталого розвитку національної економіки»
01.06.2020 р.

У розділі 3:

- охарактеризувати сучасний стан та перешкоди на шляху до реалізації політики «зеленого» інвестування в Україні
- визначити можливості реалізації «зелених» інвестицій як спосіб підвищення конкурентоспроможності країни.

8. Консультації з роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	Завдання прийняв
1			
2			
3			

9. Дата видачі завдання: «02» квітня 2020 року

Керівник кваліфікаційної

бакалаврської роботи _____

Хомутенко Л.І.

Завдання до виконання одержав _____

Кіріл'єва А. В.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1. Теоретичні засади розвитку інвестиційної діяльності	7
1.1. Сутність та характеристика особливостей інвестицій.....	7
1.2. Механізм залучення іноземних інвестицій: світовий досвід та українські можливості.....	10
1.3. Прямі іноземні інвестиції у сталому розвитку	13
2. Дослідження «зеленого» тренду нового кроку до сталого розвитку країни	15
2.1 Аналіз стану екологічної складової сталого розвитку України.....	15
2.2 Дослідження сутності економічної категорії «зелені» інвестиції.....	20
2.3 Загальні принципи політики «зеленого» інвестування	23
3. Формування ефективної політики «зеленого» інвестування як пріоритетного напрямку сталого розвитку національної економіки.....	29
3.1 Сучасний стан та перешкоди на шляху до реалізації політики «зеленого» інвестування в Україні.....	29
3.2 Можливості реалізації «зелених» інвестицій як спосіб підвищення конкурентоспроможності країни.....	33
Висновки	36
Перелік джерел посилання.....	39
Додатки.....	47

ВСТУП

Актуальність дослідження. Нестабільність внутрішньої економіки, військові політичні конфлікти, недовіра інвесторів, зростання цін на ресурси та інші фактори спричиняють нестачу інвестиційних ресурсів для компаній, щоб вжити заходів для реалізації Цілей сталого розвитку – 2030 рік.

Швидкий розвиток науки і технологій забезпечує задоволення значної кількості потреб суспільства з конкретними економічними та соціальними проблемами. Але в той же час цей розвиток супроводжується погіршенням існуючих та виникненням нових екологічних конфліктів. Результати дослідження показують, що з кожним роком у країні спостерігається все більш чіткий зв'язок між економічним розвитком (збільшення валового внутрішнього продукту, збільшення тривалості життя, поява нових технологій тощо) та його впливом на навколишнє середовище (зміна клімату, посуха тощо, кислотні дощі тощо).

Реалізація екологічно чистих проектів потребує значних обсягів інвестицій, для чого більшість країн з перехідною економікою та тих, що розвиваються, не мають достатніх внутрішніх фінансових ресурсів. Проблема часто ускладнюється інституційною нерозвинутістю та недосконалістю банківських систем і внутрішніх фінансових ринків.

Інтерес до дослідження «зеленого» інвестування України виявляють багато вітчизняних та зарубіжних науковців. Особливої уваги заслуговують такі автори як Буркинський. Б., Алієв М., Галушкіна Т.[1], які в своїх дослідженнях розкривають передумови, принципи і механізми формування «зеленої» економіки. Наприклад, Мусіна Л. [2] у своїх працях висвітлює шляхи вирішення проблем взаємодії економіки та природного середовища. Вона, влучно пише закордонний досвід залучення інвестицій та надає рекомендації до запровадження деяких закордонних інструментів.

Ніколаєв Ю. [3] досліджував концепцію сталого екоінноваційного розвитку з урахуванням інтеграційних процесів. Його роботи присвячено аналізу макроекономічних показників стабільності національної економіки, які безпосередньо залежать від екологічного середовища в країні. Свою увагу він зосереджує на проблемі та важливості взаємодії економічного сектора та природного потенціалу держави. Потапенко В.[4] у своїй монографії розглянув теоретико-методологічні, правові та інституційні засади формування економічної безпеки та сталого розвитку з урахуванням екологічної трансформації суспільства. Зазначене дослідження має вагомий внесок оскільки автор розглядає національну безпеку країни через призму «зеленої» економіки.

Серед зарубіжних дослідників важливим є виокремити праці J. A. Puppim de Oliveira, C. N. H. Doll, O. Balaban [5], які у своїх роботах розкривають питання забезпечення інвестиційно привабливого середовища для залучення іноземних інвестицій та розглядають зв'язок сталого розвитку країни через призму екологічних напрямків, а саме вектор «зеленої» економіки. Eaton D. [6] досліджував системні підходи до розвитку національної економіки, які ґрунтувалися саме на збереженні навколишнього середовища та ставлення за мету раціонального використання природних ресурсів країни для отримання довгострокових економічних ефектів зростання економічних показників держави.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження ефективності політики «зеленого» інвестування, як пріоритетного напрямку сталого розвитку національної економіки.

Для досягнення цієї мети в роботі поставлені наступні дослідницькі завдання:

1. Визначити сутність та характеристика особливостей інвестицій
2. Охарактеризувати механізм залучення іноземних інвестицій: світовий досвід та українські можливості
3. Зазначити роль прямих іноземних інвестицій у сталому розвитку

4. Проаналізувати показники екологічного стану, як умов сталого розвитку
5. Дослідити сутність економічної категорії «зелені» інвестиції
6. Визначити загальні принципи політики «зеленого» інвестування
7. Охарактеризувати сучасний стан та перешкоди на шляху до реалізації політики «зеленого» інвестування в Україні
8. Визначити можливості реалізації «зелених» інвестицій як способів підвищення конкурентоспроможності країни.

Об'єктом дослідження є система економічних відносин суб'єктів господарювання у контексті іноземного інвестування.

Предметом дослідження є теоретичні засади та практичні рекомендації щодо залучення «зелених» іноземних інвестицій, як пріоритетного напрямку сталого розвитку вітчизняної економіки.

Вивчення теоретичних та практичних проблем із «зеленими» інвестиціями в Україні вимагає використання загальних та конкретних методів дослідження, які разом дали змогу вирішити складні проблеми та знайти шляхи вдосконалення політики «зелених» інвестицій для підвищення ефективності національних процесів. Використовуючи діалектичний метод, інвестиційна діяльність враховувалася з точки зору розвитку та взаємодії між її складовими. Логіко-семантичний метод поглиблює понятійний апарат концепції «зеленого» інвестування через призму сучасного стану екологічного середовища країни. Абстрактно-логічний метод використовувався при розробці системи показників для оцінки конкурентоспроможності компанії та ефективності її діяльності; порівняльний метод був використаний для вивчення динаміки державних «зелених» інвестицій в Україні; використання статистичного методу, який дозволяє вивчити найважливіші показники інвестиційної діяльності країни.

Наукова новизна кваліфікаційної бакалаврської роботи полягає у наступному:

- 1) авторському визначенні понять «зелені інвестиції»;

2) фундаментальному аналізу політики «зеленого» інвестування України;

3) системному порівнянні досвіду залучення іноземних інвестицій України та зарубіжних країн;

Інформаційною базою для написання роботи стали законодавчі та нормативні документи України; аналітична інформація науково-дослідних установ; наукові публікації щодо «зеленої» інвестиційної діяльності; інтернет-ресурси; монографічні дослідження; матеріали аналітичної доповіді Центра Разумкова.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1 Сутність та характеристика особливостей інвестицій

Зростання національної економіки прямо залежить від ефективності використання її виробничого, природно-ресурсного, інноваційно-інвестиційного і трудового потенціалу. Кожен із зазначених видів потенціалу країни вимагає належних умов для існування та подальшого довгострокового розвитку. В умовах становлення економічної стабільності та результативності вітчизняної економіки кожна країна намагається всебічно розвивати потенційно вигідні галузі діяльності, які дадуть змогу адекватно оцінювати національні можливості країни та конкурентоспроможність на міжнародній арені.

Національна економіка являє собою єдину соціально-економічну систему, яка має багато складових у різних галузях господарської діяльності.. Аби процес розвитку тривав постійно, необхідно вирішувати протиріччя, що з'являються між окремими елементами економічної системи. Інвестиційна діяльність країни є інструментом зміцнення національної економіки, що в свою чергу стане показником сталого розвитку та високого рівня конкурентоспроможності серед провідних країн світу.

Вивчаючи теоретичний аспект категорії «інвестиції», зазначимо, що сама концепція інвестицій (від лат. Investio - одягаю) означає інвестиції в економіку в країні та за кордоном.

У сучасній літературі інвестиціями вважаються грошові цінності, нематеріальні та інтелектуальні цінності, інвестиції в господарські операції та інші види діяльності з метою отримання прибутку. Вони можуть бути перетворені в основні фонди (будівинки, машини, споруди та обладнання тощо) та оборотні активи (для створення запасів тощо), нематеріальні ресурси та активи (патенти, цінні папери, ліцензії тощо). [7] Таким чином, з одного боку інвестиції – це товари народного споживання, які не використовуються в

поточному періоді і зберігаються в товарно-матеріальних запасах (інвестиції для збільшення запасів), а з іншого вони призначені для розширення виробництва (родовища в конструкціях, машинах та будівлях).

Відповідно до зазначеного понятійного апарату щодо сутності терміна «інвестиція», слід зазначити, що інвестиції – це фінансові активи, призначені для збільшення реального капіталу, тобто для розширення або модернізації виробничих потужностей.

Через розгалуженість способів реалізації інвестиційної діяльності існує велика кількість їх видів. Інвестиції класифікуються за характеристиками (або критеріями), що дозволяють об'єднувати інвестиції в однорідні групи. В економічній літературі існує багато підходів до класифікації інвестицій, на основі яких ми систематизуємо за певними характеристиками інвестицій у контексті глобальних перетворень. (рис. 1.1).

Відповідно до вищенаведеної класифікації інвестицій зазначимо, що об'єктом даної кваліфікаційної роботи є саме прямі іноземні інвестиції. ПІІ є одним із способів технологічної структурної трансформації у країні-реципієнті. Цей вид інвестицій вважається сприятливим для нарощування внутрішнього капіталу, створення нових робочих місць, збільшення рівня доходів, а також стимулювання сталого розвитку країни. Для того аби якісніше оцінити важливість прямих іноземних інвестицій для розвитку економічної складової країни у сучасних умовах, пропонуємо під час дослідження зробити акцент на екологічну складову ПІІ, а саме «зелені» прямі іноземні інвестиції.

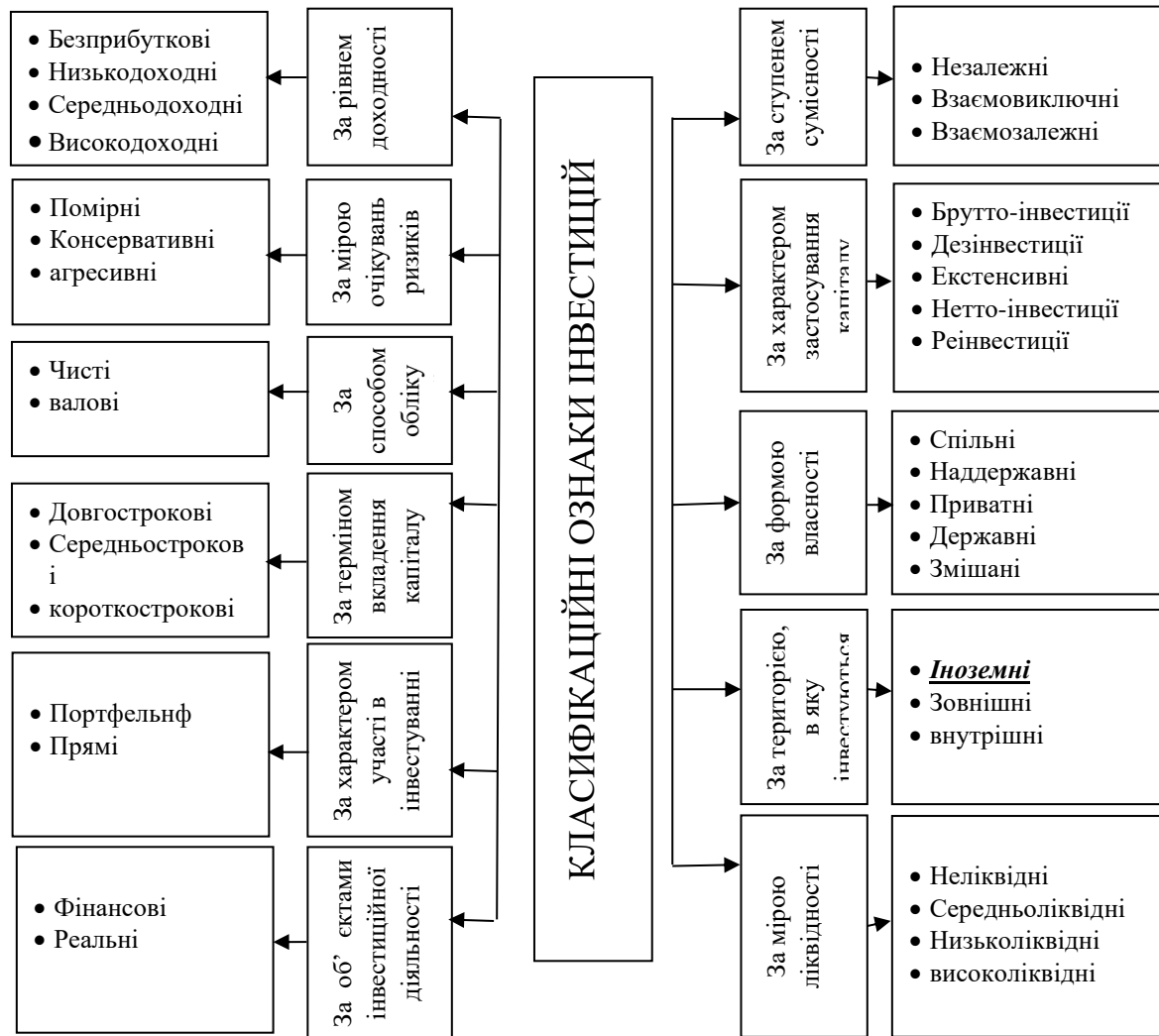

Рисунок 1.1 – Класифікація інвестицій за певними ознаками [8, 12].

*Джерело: сформовано авторами

Залучення «зелених» інвестицій дозволяє країні, в яку вкладаються кошти, отримувати певні позитивні наслідки, головним з яких є платіжний баланс; привабливість та застосування новітніх технологій та знань; раціональне використання ресурсів; розвиток експортного потенціалу та зменшення імпортої залежності; досягнення соціально-економічних показників (збільшення зайнятості, побудова соціальної інфраструктури тощо). Наголосимо, що процеси структурного та якісного оновлення світового виробництва товарів та ринкової інфраструктури відбуваються лише за рахунок інвестицій. Чим інтенсивніший і швидший процес відтворення, тим ефективнішою буде ринкова трансформація.

Тому, враховуючи вищезазначений аналіз сутності інвестицій на визначивши основні положення даного дослідження, ми можемо визначити об'єкт та суб'єктів іноземних інвестицій.

Предметом іноземної інвестиційної діяльності є право власності на різні форми, для яких іноземні інвестиції використовуються та використовуються для отримання вигоди: основних та транскордонних активів, цінних паперів, науково-технічної продукції, інтелектуальної власності, прав власності тощо.

Суб'єктами інвестиційної діяльності (інвестори та учасники) можуть бути громадяни та юридичні особи в Україні та зарубіжних країнах, а також країни, що представляють уряди, які мають інтерес і мають спільну мету.

Таким чином, інвестиції є економічною категорією широкого відтворення, яка важлива для здійснення структурних змін в економіці та створення нових напрямків макроекономічного розвитку, достатніх для форм управління ринком. Інвестиції в Україну можна розглядати в цьому відношенні як першу і необхідну умову подолання фінансової кризи.

1.2 Механізм залучення іноземних інвестицій: світовий досвід та українські можливості

На сьогоднішній день Україні необхідно відновити інвестиційну активність, підтримуючи зростаючий інтерес багатьох країн світу. Завдяки інвестиціям можлива не тільки підприємницька діяльність та виробництво, а й можливе оновлення ринкової інфраструктури, позитивні зміни в економіці загалом, що бажано в нашій країні в сучасних умовах. Нестача ресурсів та нераціональне їх використання сприяє втрачання конкурентоспроможності національної економіки, скорочуючи виробництво, збільшуючи виробничі витрати тощо [12].

Тож, відповідно до вищезазначеного можемо стверджувати, що рівень ефективності інвестиційної політики держави є визначальним для всіх країн світу. Інвестиційна політика та сприятливий інвестиційний клімат забезпечує можливість реагувати на світові зміни в той чи іншій галузі діяльності, а також впливає на подальшу позицію країни у світових інвестиційних відносинах.

Відповідно до наведених фактів зауважимо, що питання стимулювання іноземних інвестицій в Україні є досить вагомим та потребує значної уваги. На шляху України до сталого розвитку залучення прямих іноземних інвестицій, зокрема «зелених» інвестицій, є важливим інструментом підвищення економічного добробуту, а отже, зламу та реформування національних перешкод. Саме такий важіль зможе стимулювати перехід до конкурентоспроможної серед світових лідерів моделі вітчизняної економіки. В результаті такої діяльності формуються необхідні для покращення сталого розвитку механізми залучення іноземних інвестицій в країну.

Фактори, що формують механізм залучення іноземних інвестицій, не є постійними та незмінними. Вони виникають залежно від багатьох чинників. Важливим елементом механізму залучення іноземних інвестицій є запровадження пільгової податкової системи; створення та розвиток спеціальних економічних зон; вдосконалити фінансовий механізм; комп'ютерна підтримка для залучення іноземних інвестицій.

У всьому світі існує кілька механізмів залучення іноземних інвестицій. Будь-який механізм міжнародного співробітництва для інвестицій в Україну з високим рівнем ефективності дає країні та її суб'єктам господарювання низку поточних та перспективних переваг. Світовий досвід залучення іноземних інвестицій підходить для умов України (рис 1.2).

Одним із найпоширеніших механізмів залучення прямих інвестицій в Україну є створення спільних підприємств (СП), в яких формуються процеси співпраці, групування знань, зусиль, ресурсів та досвіду.

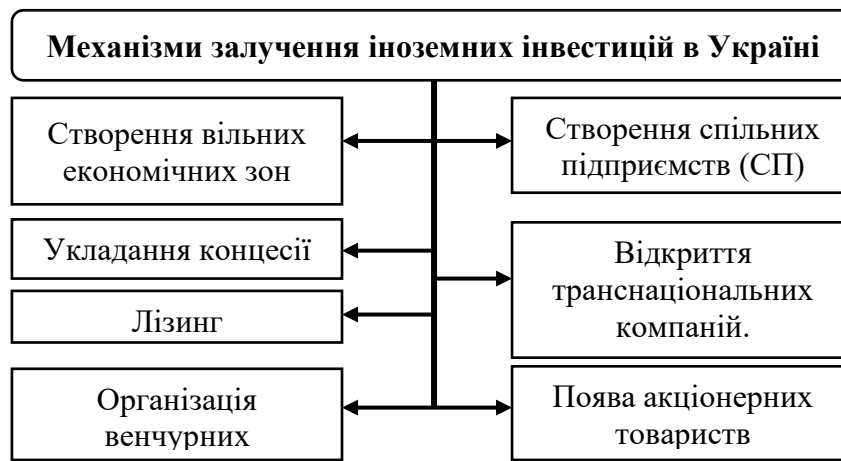

Рисунок. 1.2 – Механізми залучення іноземних інвестицій в Україні

*Джерело: сформовано авторами

Як показує міжнародний досвід, іноземний капітал у формі інвестицій досягає переважно країн, де існує стабільна та ефективна правова база для залучення та використання іноземних інвестицій. Відповідно до наявного потенціалу, держава визначає заходи щодо зміни стабільності та економічного зростання, підвищення довіри до держави та уряду, що впливає на діяльність інвесторів [14]. Світовий досвід підтверджує, що всі країни з перехідною економікою приймають законодавчі та нормативні акти, які регулюють діяльність іноземних інвесторів [15, 16, 17].

Отже, ефективний механізм залучення прямих іноземних інвестицій дозволить країні стати потенційно цікавою для інвесторів, що дасть можливість реального залучення коштів. Залучення іноземних інвестицій в процеси реалізації стратегічних цілей держави дозволить удосконалити та підвищити ефективність певних елементів національної економіки. В ході чого стане можливим впровадження та використання новітніх ефективних відновлюваних джерел енергії та енергозберігаючих технологій у виробничій та соціальній сферах забезпечить виробництво екологічно чистої продукції, мінімізує шкідливе забруднення, поводження з відходами та знищення та забезпечить збалансовану схему споживання відповідно до природних можливостей території.

1.3 Прямі іноземні інвестиції у сталому розвитку

Відповідно до попередніх двох підрозділів кваліфікаційної роботи можемо стверджувати, що інвестиційна діяльність відіграє ключову роль у розбудові національної економіки. Згідно зі світовою практикою, країни, що мають постіндустріальну модель економіки не мають можливості розвинути національну економіку без залучення та раціонального використання іноземних інвестицій. Від того наскільки ефективно відбувається залучення інвестицій залежить економічний потенціал країни, рівень добробуту населення, ступінь виробничих потужностей промислового сектору, економічного вектору вітчизняної економіки та стратегій сталого розвитку.

Інвестиції відіграють центральну роль в економічному процесі та визначають загальний рост економіки. В результаті інвестицій в економіку зростає виробництво, зростає національний дохід, а галузі та компанії зростають в умовах конкуренції для задоволення попиту на певні товари та послуги. Подальше збільшення національного прибутку частково акумулюється знову, виробництво ще більше збільшується, і процес постійно повторюється. Інвестиції, які були отримані за рахунок національного прибутку в результаті розподілу, лише визначають його зростання та широке відтворення. Більше того, чим ефективніше інвестиція, тим більший приріст національного прибутку, тим більша абсолютна сума накопичення (з його часткою), яку можна вкласти у виробництво. При достатній інвестиційній ефективності збільшення національного доходу може збільшити сукупну частку зростання абсолютного споживання [16, 18, 19].

Тому інвестиції є найважливішою економічною категорією та відіграють важливу роль як на макро-, так і на мікрорівні, особливо для простого та широкого примноження основних фондів, структурної трансформації, максимізації прибутку та на цій основі вирішення багатьох соціальних проблем.

Без інвестицій проблеми відновлення економіки та досягнення економічного зростання не можуть бути вирішені в довгостроковій перспективі. Формалізуючи вищезазначене, представимо роль іноземних інвестицій у досягненні цілей сталого розвитку (рис. 1.3).

Рисунок 1.3. – Роль ПІІ для сталого розвитку країни

*Джерело: сформовано авторами [20]

Підводячи підсумок, наголосимо на тому, що інвестиції в сучасному середовищі є важливою частиною розвитку як національної економіки, так і всієї країни. Залучення інвестицій призведе до збільшення показників економічної діяльності країни, науково-технічного прогресу, швидкого економічного зростання та ефективного використання природних ресурсів.

2 ДОСЛІДЖЕННЯ «ЗЕЛЕНОГО» ТРЕНДУ НОВОГО КРОКУ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

2.1 Стан екологічної складової сталого розвитку України

Економічний вектор на екологічну складову сталого розвитку набуває актуальності у багатьох країнах світу. Не лише провідні та розвинені країни формують політику «озеленення» та включають її до стратегічних цілей, а й країни, які розвиваються, в тому числі і Україна. Політика «зеленої» економіки базується на спрямуванні виробничого процесу на екологізацію, а також використанні передових технологій та продуктів інтелектуальної власності для досягнення соціального, економічного а політичного балансу в країні.

Світові тенденції «зеленого» підходу, які почали формуватися в останнє десятиліття в різних сферах суспільного життя, все глибше впроваджуються в нашій країні. З огляду на сучасну ситуацію соціально-економічного розвитку, технічний рівень промислового виробництва, енергоефективність більшості промислових компаній та житлово-комунальних служб, а також негативну геополітичну ситуацію питання переходу до моделі «зеленої» політики стає одним з пріоритетних у порядку денному країни.

Зазначимо, що важливу роль у реалізації даної політики відіграє Угода про асоціацію між Україною та ЄС, згідно з якою Україна зобов'язується узгодити національне законодавство з європейським законодавством щодо сталого розвитку: у частині 2 статті 289 зазначено, що «Сторони визнають важливість повної поваги до економічного, соціального та цікавить не лише своїх громадян, а й майбутні покоління та забезпечить спільну підтримку економічного розвитку, екологічної та соціальної політики» [21].

Впровадження концепції «зеленої» економіки є важливою частиною процесу просування національної економіки до сталого розвитку, успіх, який вимагає послідовної відмови від надмірного використання природних та енергетичних ресурсів та пошуку більш прогресивних та інноваційних бізнес-моделей. Завдання, яке стоїть перед Україною, полягає в тому, щоб перевести

національну економіку до «зеленої» моделі розвитку, що базується на стійкому виробництві та споживанні, ефективності використання ресурсів, а також сприянні підприємницькій діяльності виробничим шляхом та енергоефективним та екологічно чистим способом.

Для України на період до 2030 року було презентовано «Зелений» порядок денний. В результаті обговорення було визначено основні його положення, які передбачаються використання «зелених» принципів економіки, раціональне використання ресурсів, оптимізація процесу виробництва на підприємствах з урахуванням екологічного фактору. Також без уваги не залишились питання продовження розвитку відновлювальної енергетики та енергозбереження тощо.

На шляху до виконання зазначених положень уряд виконав та продовжує напрямом на переорієнтацію системи національної економіки. У тому числі біло прийнято низку стратегічно орієнтованих документів, які направлені на політику «озеленення».

Тож, формалізуючи вищезазначене, виникає необхідність сформулювати схему (рис. 2.1), у якій зазначено основні положення стратегії «озеленення» економіки України.

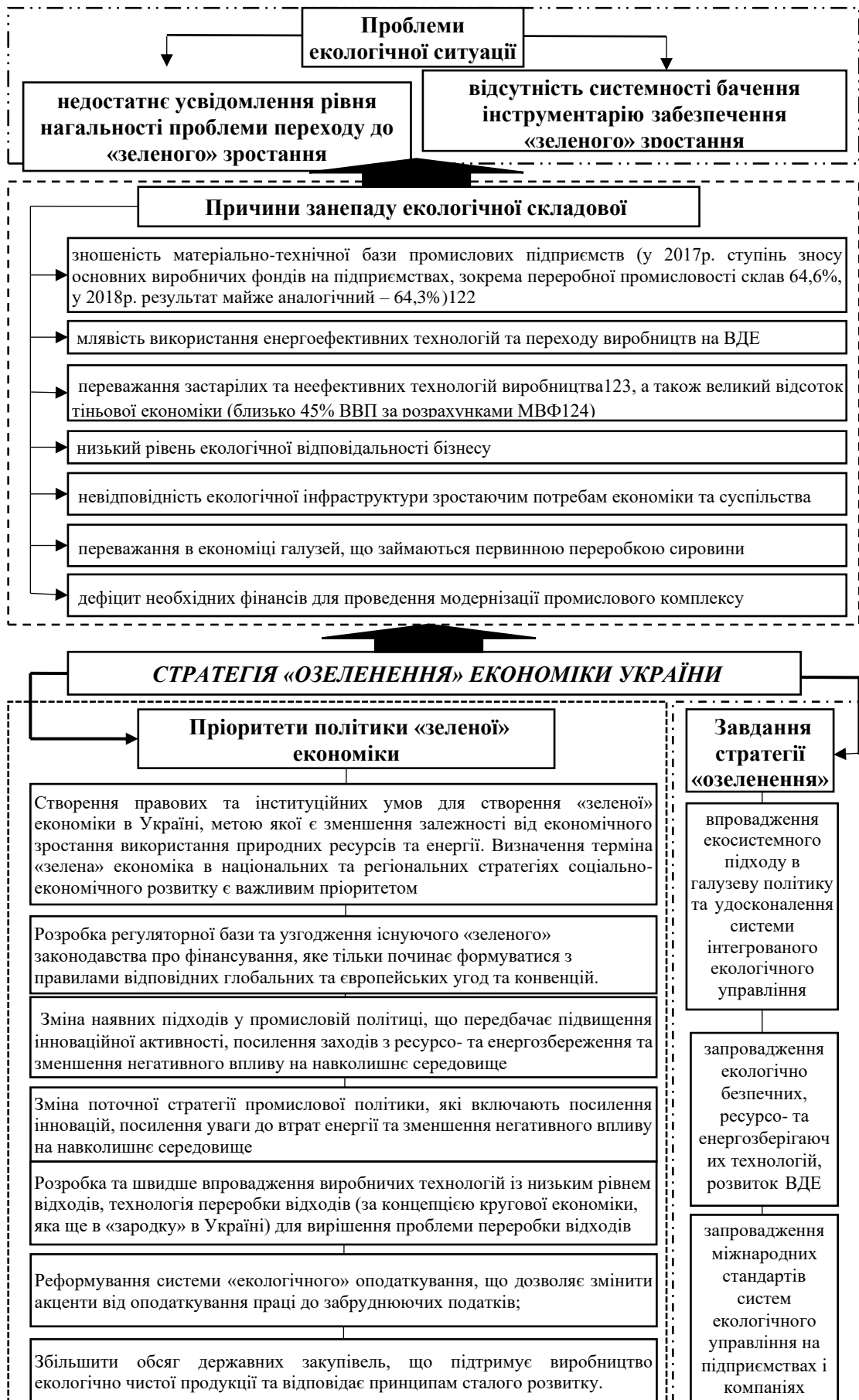

Рисунок 2. 1 – Формування стратегії «озеленення» економіки України

*Джерело: сформовано авторами [20]

Відповідно до схеми (рис. 2.1) зауважимо, що важливим є оцінка ступеню «озеленення» національної економіки. Саме оцінка дозволить проаналізувати темпи переходу економіки країни до цінностей «зеленої» економіки. Отже, для оцінки «озеленення» національної економіки слід використовувати методологічні підходи, які дозволяють оцінити рівень «зеленого зростання» у технологіях та інноваціях, що є дуже важливим для переходу на «зелену» економіку, оскільки це новий етап розвитку національної економіки та вимагає модернізованого підходу.

Відслідкувати розвиток «зеленого» зростання у технологіях та інноваціях можливо через:

- Ступінь витрат на наукові та науково-технічні дослідження (рис. 2.2), який в Україні на сьогодні не має можливості забезпечити інноваційно-інвестиційну складову економічного зростання. Питома вага загального обсягу витрат на дослідження та розробки у ВВП у 2018р. становила лише 0,47% (у т.ч. за рахунок коштів державного бюджету – 0,17%), у той час як аналогічний показник по країнах ЄС-28 (у 2017р.) у середньому становив 2,06%.

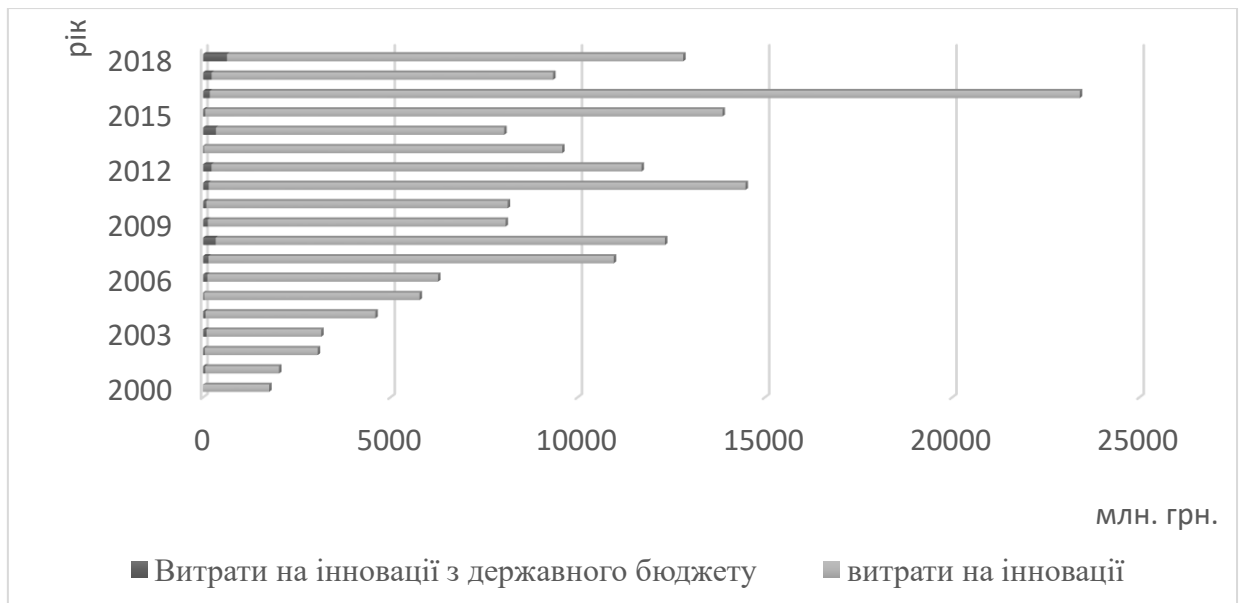

Рисунок 2. 2 – Витрати на інноваційну діяльність промислових підприємств, млн. грн.

*Джерело: сформовано авторами за даними [22, 23, 1, 24]

- Впровадження інновацій на підприємствах, де різний рівень готовності до переходу на «озеленення». Проте, з кожним роком вони покращують та модернізують систему виробництва (рис 2. 3)

Рисунок 2.3 – Впровадження інновацій підприємствами

*Джерело: сформовано авторами за даними [24]

- Динамічні показники розробки технологій, що стосуються «зеленого» зростання (у сферах поводження з відходами, альтернативними джерелами енергії та заходами енергоефективності) (табл. 2.1).

Таблиця. 2. 1 –Інноваційні розробки у сферах, важливих для «зеленого» зростання

Рік	1990	1995	2000	2005	2010	2012	2013	2014	2015
Розвиток технологій, пов'язаних із захистом навколишнього середовища, % від к-ті винаходів	0,01	0,10	0,13	0,15	0,14	0,09	0,09	0,06	0,08
Розробка технологій, пов'язаних із захистом навколишнього середовища, винаходів на душу населення	0,01	0,18	0,40	0,65	0,99	0,70	0,63	0,41	0,53

*Джерело: сформовано авторами за даними [2, 17, 24, 25]

Тому можна стверджувати, що вжиті урядом заходи протягом останніх років показали важливість та пріоритетність завдань, спрямованих на сталий розвиток, а також підвищили стійкість економіки до змін клімату. Водночас, на концептуальному рівні можна говорити про відсутність чітких та узгоджених стратегій створення економічних важелів «зеленого» економічного зростання в Україні.

Підсумовуючи представлене в цьому розділі, ми можемо зробити висновок, що «зелена» економіка - це шлях до майбутнього, що характеризується розвитком передових технологій, збільшенням доданої вартості, створенням нових робочих місць, зменшенням споживання енергії та ресурсів та зменшенням викидів парникових газів. Однак цей шлях не є простим, оскільки він вимагає нових навичок та знань, а також посилення співпраці та координації урядів на міжнародному та національному рівні - з громадськістю.

2.2 Дослідження сутності економічної категорії «зелені» інвестиції

Відповідно до попередніх підрозділів визначили, що перехід до «зеленої» економіки потребує чималих вкладень капіталу, проте відсутність достатнього державного фінансування зумовлює необхідність залучення додаткових коштів. Разом з цим недосконала законодавча база, недбале ставлення до регулювання «зеленого» інвестування, відсутність належного ресурсного потенціалу та умов, сприяючих для ведення бізнесу не дозволяють практично реалізовуватися впровадженню «зеленого» інвестування.

Зміна шляху країн до сталого розвитку привертає увагу урядів до необхідності мобілізації «зелених» інвестицій в інфраструктуру з низьким вмістом вуглецю, «чистого» виробництва енергії та виробничих процесів для підвищення їх екологічної ефективності.

Інвестиції відіграють важливу роль у системі відтворення економічних процесів, оскільки вони сприяють відновленню та збільшенню виробничих ресурсів, а також прискорюють економічне зростання країни-реципієнта.

І сьогодні мова йде не лише про залучення інвестицій як частину загальних витрат, а про «зелені» інвестиції як рушійну силу для сталого розвитку. Тож, для того, щоб детально розглянути дану економічну категорію, пропонуємо дослідити теоретичні аспекти «зелених» інвестицій.

Всебічний огляд «зелених» інвестицій дав можливість визначити як факт те, що вони можуть трактуватися по-різному – як «чисті», «сталі», «відповідальні», «екологічні» чи «інвестиції у боротьбу зі зміною клімату». Частина з цих визначень має загальні характеристики, а частина – специфічні, які відносяться окремо до кожної галузі використання [10, 11, 24].

«Зелені» інвестиції являють собою ланку, яка дає можливість поступового переходу до «зеленої» економіки, а розширення «зелених» інвестицій може сприяти збільшенню потенціалу «зелених» галузей та впровадженню чистих технологій, а також створенню нових робочих місць у всій економіці.

Відповідно до вищезазначеного аналізу сутності економічної категорії «зелені» інвестиції можемо зробити висновок, що так само як важко визначити усі аспекти «зеленого» інвестування, доволі складно надати однозначне його визначення, але існує нагальна необхідність у визначення чіткого поняття даної категорії для того, щоб ефективно побудувати нормативно-правову базу для практичного їх застосування.

В даний час існує десятки тлумачень цієї категорії економіки, про які йдеться в різних міжнародних документах, і їх було б недоречно порівнювати. Хоча не існує єдиного, узгодженого та міжнародно визнаного визначення «зелених» інвестицій, рекомендується використовувати тлумачення, сформульоване експертами міжнародних бізнес-фінансових організацій.

За даними МВФ, враховуються «зелені» інвестиції, кінцевим результатом яких є скорочення викидів парникових газів та забруднення

повітря без істотного зниження виробництва та споживання неенергетичних продуктів.

Характерні ознаки «зелених» інвестицій не є чітко визначеними та незмінними. Кожен інвестор може тлумачити це для себе по-різному. Наприклад, придбання акцій компанії, яка веде екологічно чисту політику, не означає, що це «зелене» інвестування. Визначення «зелених» активів не є новим і залежить від того, де використовується термін. Наприклад, у виробництві розуміння «зеленого» часто обмежується тим, що виробляє компанія (товари та послуги), а не тим, як виробляється продукт, тобто. сам процес (з яких компонентів вироблена продукція та яка технологія використовується) або як використання товару чи послуги матиме прямий вплив на довкілля в майбутньому порівняно з аналогічною компенсацією за цей товар чи послугу.

Отже, екологічна діяльність може включати не тільки виробництво певного товару чи послуги, але й технологію чи сам процес.

Так, ОЕСР відповідно до Європейського патентного відомства (European Patent Office) та Об'єднаної патентної класифікації (Collaborative Patent Classification) сформувавши механізм «маркування» для ряду технологій з пом'якшення зміни клімату, згрупувавши їх у 4 категорії:

- 1) управління довкіллям;
- 2) адаптивні технології водних ресурсів;
- 3) захист біорізноманіття та стан екосистем;
- 4) технології щодо пом'якшення зміни клімату.

Отже, дослідження сутності економічної категорії «зелені» інвестиції виявляє неоднозначність у підходах до її трактування. На основі аналізу зазначених понять можемо сформулювати власне розуміння економічної категорії «зелені» інвестиції, в якому узагальнимо та виокремимо свою точку зору. Таким чином, «зелені» інвестиції – необхідний ресурсний потенціал (частіше у формі капіталу або науково-технологічних розробок), який спрямовується на розвиток довгострокового проекту з метою отримання у

майбутньому прибутку, результатом якого є здійснення позитивного впливу на довкілля, а також збереження навколишнього середовища.

«Зелені» інвестиції – досить широкий термін: він може бути самостійним елементом інвестиційної діяльності бути частиною інвестиційного підходу, такими як соціально відповідальне інвестування (Social Responsible Investment, SRI), підхід ESG-факторів (Ecology, Social and Governance (ESG); екологія, соціальна відповідальність та ефективне управління) або стале інвестування (Sustainable Investment, SI). Не зважаючи на те, що ці підходи мають відмінності в змісті, вони все ж таки мають спільні риси, а саме: враховують позафінансові аспекти здійснення інвестиційної діяльності [24, 25, 27].

2.3 Загальні принципи політики «зеленого» інвестування

Відповідно до попереднього підрозділу, можемо зробити висновок, що екологічна складова є однією з найважливіших компонент економічного розвитку країни. Саме тому ми можемо стверджувати, що «зелені інвестиції» це дієвий спосіб розбудови держави та інструмент підвищення конкурентоспроможності країни.

Отже, з цього виникає необхідність дослідження принципів «зеленого» інвестування. Для чіткого розуміння та достовірного аналізу найважливіших принципів пропонуємо розглянути детально деякі з них. Першим принципом «зеленого» інвестування є принцип стратегічної орієнтації політики, відповідного до якого всі суб'єкти спрямовують свою діяльність на досягнення поставлених цілей, що розраховуються на довгий період. Саме довгострокові цілі згідно з цим принципом є дієви механізмом отримання позитивного економічного ефекту.

Питання визначення вектору на формування та досягнення саме довгострокових цілей постає перед компаніями різного спрямування та масштабу розвитку. Це пов'язано з тим, що кон'юнктура ринку змінюється, з'являються нові шляхи розвитку, виникають нові загрози, перешкоди та ризики ведення бізнесу. Саме тому для інвесторів формуються нові виклики для дослідження та аналізу раціональності інвестування коштів в той чи інший довгостроковий проект. Компанії, які мають власні успішні стратегії розвитку та є конкурентоспроможними не завжди відповідально ставляться до питання ефективного інвестування на довгострокових умовах. Саме через суттєве невизначення політичного, економічного та соціального середовища України виникає необхідність у вдалому регулюванні даного економічного процесу з боку держави. Державі у цій системі надано ключову роль у формуванні нових механізмів, інструментів та методів для залучення інвестицій, зокрема, «зелених» інвестицій. Вплив держави на залучення інвестицій повинен починатися перш за все з розробки глобальної національної системи залучення та розподілу інвестиційного капіталу. Зазначений вплив має базуватися на розробці комплексу інструментів та заходів для створення інвестиційно сприятливого середовища і, як результат, умов просування «зелених» інвестицій у всіх сферах національного господарства за рахунок фінансових інструментів.

Тож, відповідно до зазначеної ролі держави у формуванні інвестиційного середовища, наступним досліджуваним принципом є взаємодія держави та бізнесу у сприянні досягнення цілей сталого розвитку. Головною умовою економічно вигідного альянсу державного та бізнес-сектору є необхідність фінансування переходу до «зеленої» економіки. Зазначені витрати перевищують можливості державного фінансування, а отже, вимагають залучення приватних джерел фінансування. Це питання гостро стає у багатьох країнах, які підтримують політику реформування та намагаються шукати нові ефективні шляхи національного розвитку та в Україні у тому числі. Все це зумовлює потребу взаємодії різних суб'єктів

господарювання. Саме за рахунок таких альянсів можливим стає впровадження нових механізмів, інструментів та підходів переходу до «зеленої» економіки.

Схожий за ідеологічним спрямуванням та пов'язаний з попереднім принципом є принцип соціальної відповідальності бізнесу, який є основою ефективною, дієвою, відкритою, соціально корисною та чесною взаємодії державного сектору та бізнес-сектору держави. Завдяки зазначеному принципу мають формуватися всі індивідуальні стратегії розвитку компаній.

Не менш важливим є принцип широкого міжнародного співробітництва в реалізації стратегії «зеленого» інвестування, а також розробка системи правового регулювання впровадження «зеленого» інвестування з урахуванням зарубіжного досвіду [24,28].

Дослідження зарубіжного досвіду та його практичне застосування вимагає детального аналізу національних особливостей країни. Для того, щоб розуміти, модель розвитку якої країни найбільш вдало підійде та допоможе отримати максимально позитивний ефект вкрай необхідно звертати увагу на національну специфіку розвитку. Саме тому наступним досліджуваним принципом є принцип врахування національної специфіки розвитку. Даний принцип визначає історичні аспекти формування держави та подальший розвиток відповідно до всіх етапів реформування, конкурентні переваги, а також культурні особливості.

Актуальність даного принципа зумовлена тим, о не існує єдиної інвестиційної моделі для всіх країн, оскільки культурні, соціальні, політичні та інші чинники формують власну адаптовану модель. Таким чином, навіть якщо деякі елементи інвестиційної моделі можуть бути схожими для деяких країн світу, то ці моделі не будуть ідентичними у всіх своїх проявах.

Останній принцип, який було розглянуто є принцип системного підходу до здійснення політики «зеленого» інвестування, яким має на меті створення розширеного комплексу взаємопов'язаних елементів, заходів та інструментів,

які в сукупності не суперечать один одному, а навпаки, доповнюють один одного [24].

Для того, щоб зрозуміти сутність вищезазначеного принципу, необхідним є навести приклад щодо функціонування інвестиційної та кліматичної політики, які функціонують окремо, а їх цілі у деяких своїх проявах можуть суперечити одна одній. Така ситуація унеможливує стабільний розвиток інвестування «зеленої» економіки. Вирішення даного питання дозволить мати всі можливості для успішного функціонування та налагодженої співпраці.

Виходячи з проведеного дослідження принципів «зеленого» інвестування та вектору переходу до «зеленої» економіки, доречним буде зазначити, що політика «зеленого» інвестування вимагає збалансованої, раціональної та ефективної державної системи методів і інструментів для її практичної реалізації в Україні. Відповідно до цього зазначимо, що державне регулювання процесів «зеленого» інвестування має орієнтуватися на забезпечення п'яти «опор». Формалізуємо вищезазначене у вигляді схеми (рис.2.4):

Рисунок 2.4 – Формування політики «зеленого» інвестування

*Джерело: сформовано авторами

Тож, відповідно до (рис. 2.4) послідовна та ефективна реалізація принципів «зеленого» інвестування та «зеленої» економіки взагалі можлива лише у прозорому та справедливому регуляторному середовищі, яке розвивається відповідно до верховенства закону з незалежними судовими провадженнями та в яких діють відповідні суб'єкти дотримуючись прав інвесторів та споживачів з урахуванням національних інтересів. З іншого боку, соціально відповідальна ділова поведінка відіграє ключову роль у реалізації зазначених принципів. Одним із ключових показників є ставлення компаній до екологічних питань, ефективність використання ресурсів та енергоефективність, а також розкриття соціально важливої нефінансової інформації.

3 ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ПОЛІТИКИ «ЗЕЛЕНОГО» ІНВЕСТУВАННЯ ЯК ПРІОРИТЕТНОГО НАПРЯМКУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

3.1 Сучасний стан та перешкоди на шляху до реалізації політики «зеленого» інвестування в Україні

На сучасному етапі розвитку України актуальності набирають не всі елементи «зеленого» інвестування. Виходячи з проведеного дослідження та викладеного матеріалу у попередніх розділах кваліфікаційної роботи, можемо зробити висновки, що на сьогодні існує низка перешкод на шляху до «зеленої» економіки. Проте, зрушення у сфері «зеленого» інвестування є, а це означає, що розвиток все ж таки присутній хоча не такий стрімкий як очікується. Перш за все уряд впроваджує «зелені» інвестиції не як запланований елемент системи реформування України, а як наслідок пошуку шляхів подолання кризи, вирішення поточних питань та під впливом вимог відповідно до міжнародних зобов'язань. Зокрема, слід звернути увагу на те, що є позитивна динаміка за таким фінансовим інструментом, як «зелені» облігації. Зважаючи на досить високу зацікавленість українських та іноземних інвесторів до інвестування у «зелені» облігації, можемо спостерігати внесення до порядку денного питання про відкриття ринку «зелених» облігацій в Україні.

Важливим є зазначити те, що одним з показників, який показує ефективність «зеленої» економіки в країні є міжнародні рейтинги. Одним з найвагоміших індексів є The Global Green Economy Index, GGEI, який ранжує 130 країн світу за ступінню розвитку «зеленої» економіки в рамках програми сталого розвитку національної економіки. Відповідно до цього вважаємо доцільним проаналізувати деякі позиції даного рейтингу та виявити на якому місці Україна у даному рейтингу. Тож, аналіз даних формалізуємо у вигляді таблиці (табл. 3.1).

Таблиця 3.1. – Глобальний індекс «зеленої» економіки, 2019 р.

Рейтинг	Країна	Показник
1	Швеція	0,7608
2	Швейцарія	0,7594
3	Ісландія	0,7129
4	Норвегія	0,7031
5	Фінляндія	0,6997
6	Німеччина	0,6890
7	Данія	0,6800
8	Тайвань	0,6669
9	Австрія	0,6479
10	Франція	0,6405
120	Україна	0,3813

*Джерело: сформовано авторами за даними [23, 24]

Таким чином, згідно з таблицею 3.1 можемо констатувати, що рівень розвитку «зеленої» економіки є занадто низьким, саме това Україна на 120-ому місці зі 130. Лідуючі позиції займають країни з розвинутою економікою та країни, які приділяють значну увагу саме застосуванню «зеленої» економіки.

Наступним індикатором, яким ми обрали для дослідження є Індекс екологічної ефективності (Environmental Performance Index, EPI) – комплексний показник оцінки екологічної політики держави та її окремих суб'єктів. Індекс розраховується за допомогою 24 показників ефективності по десятих категоріях, які включають в себе стан здоров'я, навколишнє середовище та життєздатність екосистеми. Шляхом визначення цих показників можна оцінити наскільки країни досягли поставлених цілей у сфері екологічної політики (табл. 3.2).

Таблиця 3.2. – Індекс екологічної ефективності, 2019 р.

Рейтинг	Країна	Охорона довкілля	Санітарний стан довкілля	Життєздатність екосистеми
1	Швейцарія	87,42	93,57	83,32
2	Франція	83,95	95,71	76,11
3	Данія	81,60	98,20	70,53
4	Мальта	80,90	93,80	72,30
5	Швеція	80,51	94,41	71,24
109	Україна	52,87	64,44	45,16

*Джерело: сформовано авторами за даними [29]

Аналізуючи таблицю 3.2 зауважимо, що протягом останніх років лідером залишається Швейцарія – країна, яка з кожним роком укріплює свою позицію у рейтингу та підвищує результати (зокрема, у 2012р. показник становив 76,2%). Україна ж у 2018р. посіла 109-е місце серед 132 країн світу з показником у 52,87%. Такі результати зумовлені відсутністю ефективної державної політики щодо екологічної складової сталого розвитку України, зокрема, «зеленого» інвестування.

Тож, визначивши місце України в системі країн-світових лідерів у галузі «зеленої» економіки, з'ясуємо поточний стан «зеленого» інвестування в Україні.

За останні роки в контексті проведення реформ, а також впровадження змін на різних інституційних рівнях відбувалися трансформації у сфері «зеленого» інвестування, у тому числі, реалізація положень Угоди про асоціацію з ЄС, стали тригером покращення параметрів інвестиційного клімату в Україні (незважаючи на несприятливі для України безпекові та геополітичні чинники). Зазначені дані щодо покращення позицій країни висвітлені в рейтингу Doing Business Світового банку. Так, у рейтингу Doing Business-2020 Україна посіла 64 сходинку, а це позитивна динаміка, порівняно з Doing Business-2019, на сім пунктів [30]. Важливо те, що за деякими показниками позиція України стрімко покращилась, що є доказом зміни вектору розвитку країни урядом з урахуванням екологічних складових. Так, с було досягнуто покращення за індикаторами «захист міноритарних акціонерів», де вдалося покращити позиції на 27 пунктів, та «отримання дозволу на будівництво» – на 10 пунктів.

У той же час запровадження «зеленої» інвестиційної моделі та перехід до повноцінної екологічної політики в Україні сильно обмежені відсутністю чіткого формулювання владою екологічної політики, на яку значною мірою впливають міжнародні та вітчизняні товариства (екологічні рухи та організації).

Тож, відповідно до вищезазначеного формалізуємо поточну ситуацію «зелених» інвестицій в Україні у вигляді схеми (рис. 3.1).

На сьогодні в Україні існує низка перешкод для інвесторів. Однією з вагомих перешкод є інвестиційна безпека. Інвестор, інвестуючи капітал, має на меті безперешкодно отримати вигоду для себе та знати, що його вкладення будуть захищені. Питання безпеки інвестицій зазвичай виникає, коли великі обсяги іноземного капіталу, які нерівномірно розподілені за секторами та галузями, викликають територіальні дисбаланси та спотворення. Для зменшення ризиків здійснення інвестиційної діяльності необхідно створити ефективний механізм залучення інвестицій.

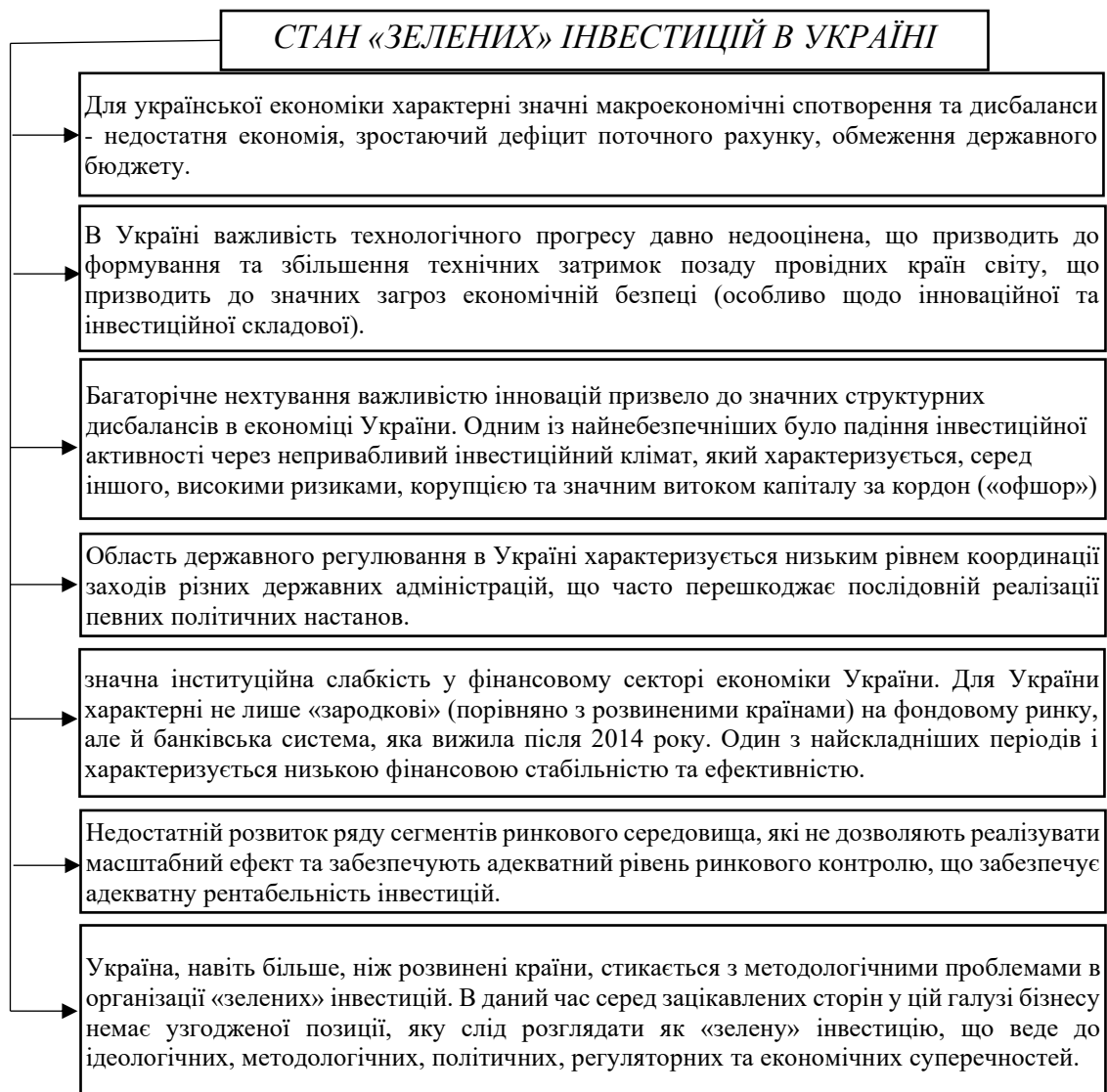

Рисунок 3.1 – Стан «зелених» інвестицій в Україні

*Джерело: сформовано авторами за даними [24, 30]

Таким чином, відповідно до наведених факторів поточної ситуації «зеленої» інвестиційної діяльності зазначимо, що наведені позиції порівняні з цілями «зелених» інвестицій, які потребують привабливості та ефективного накопичення додаткових фінансових ресурсів. В Україні немає систематичного бачення моделі фінансування «зеленого» зростання: створення ще не завершено. Однак досі немає чіткого розуміння ролі національних фінансових установ у реалізації цього курсу. Загалом «зелені» інвестиції спочатку вважалися загальною фінансовою доцільністю інвестицій для запобігання забрудненню навколишнього середовища, а їхнє фінансування забезпечувалось насамперед міжнародними фінансовими установами. І лише сьогодні формується позиція, згідно з якою країна повинна розробити власну стратегію фінансування сталого розвитку, і ця стратегія повинна враховувати всі джерела фінансування (державне та приватне, внутрішнє та міжнародне).

3.2 Можливості реалізації «зелених» інвестицій як спосіб підвищення конкурентоспроможності країни

Зважаючи на вищезазначений аналіз поточної ситуації «зелених» інвестицій в Україні, виникає необхідність формування механізму залучення та використання «зелених» інвестицій для покращення ситуації.

Для того, щоб побудувати ефективну політику сталого економічного розвитку з урахуванням усіх його складових потрібно реалізувати підходи, які формуються на основі координації дій державних (таких як Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, Міністерство енергетики та захисту довкілля, Міністерство фінансів, а також НБУ – в частині адаптації монетарної політики до цілей сталого економічного розвитку) і приватних структур, включаючи Українську біржу, комерційні

банки та інвестиційні компанії та інших інституційних інвесторів. Метою такої координації є прийняття узгоджених рішень щодо мобілізації, підтримки та нарощування потенціалу для розвитку «зелених» ринків та екологічно сприятливого бізнесу [31, 32, 33, 34, 35].

Розвиток «зелених» інвестицій вимагає прийняття стратегічних документів, формулювання конкретних стратегій та їх суворої реалізації, що допоможе учасникам ринку підтримувати «зелений» фінансовий сектор та перехід до «зеленої» економіки. Для усунення існуючих перешкод на шляху розвитку «зеленого» фінансування в Україні необхідно застосовувати системний та узгоджений підхід у таких сферах: законодавство, правова та інституційна підтримка. Слід зазначити, що важливим є раціональне та обґрунтоване використання зарубіжного досвіду для отримання максимально позитивного економічного ефекту для національної економіки.

Однак, враховуючи систему побудови української економіки, дуже важливо зазначити, що не всі інструменти та стимули залучення іноземних інвестицій, які були наведені з досвіду зарубіжних країн, будуть сприяти сталому розвитку України. Виходячи з цього, пропонуємо виокремити саме ті інструменти та важелі залучення іноземних «зелених» інвестицій за кордоном, які зможуть повною мірою сприяти сталому розвитку в Україні (табл. 3.3). Ці інструменти повинні враховувати як економічні так і екологічні чинники та наслідки.

Таблиця 3.3 – Приклади інструментів залучення іноземних інвестицій в Україні, які позитивно вплинуть на сталий розвиток країни

Країна	Інструмент впливу на сталий розвиток	Результат запозиченого важелю
США	Скасування податків на дивіденти	сприяло розповсюдженню акцій серед іноземців. Згідно із законом про оподаткування у США гарантується відсутність будь-якої дискримінації, що зумовило створення більшістю іноземних інвесторів філій у цій країні

Продовження табл. 3.3

Велика Британія, Швеція, Німеччина, Франція	Податково-амортизаційна політика	гарантією захисту від утрат унаслідок морального зносу основних фондів, спричинених неповним відшкодуванням їх вартості.
Угорщина, США	Заборона мораторію на землю	Розвиток та збагачення агрокомплексу України та покращення екологічної сфери країни.
Польща, Австрія, Швейцарія	Державна підтримка іноземних інвестицій	Поширення необхідної для інвесторів інформації, для залучення інвестицій та підвищення іміджу країни.
Китай	преференційний міграційно-митний режим	Сприятливий інвестиційний клімат

Таким чином, підсумовуючи викладений у даному розділі матеріал зазначимо, що розвиток «зеленого» інвестування потребує формування раціональної нормативно-правової бази, ефективного державного регулювання сфери «зеленого» інвестування, створення сприятливих умов для інвестування, стимулювання суб'єктів господарювання застосовувати політику «зеленої» економіки.

ВИСНОВКИ

Під час визначення сутності та характеристики інвестицій сформульовано визначення поняття «інвестиції», а саме інвестиції – це ті економічні активи, які спрямовані на збільшення реального капіталу компанії, тобто на розширення або модернізацію виробничих потужностей.

Дослідили механізм залучення іноземних інвестицій: світовий досвід та українські можливості. З'ясували, що ефективний механізм залучення прямих іноземних інвестицій дозволить країні стати потенційно цікавою для інвесторів, що дасть можливість реального залучення коштів. Залучення іноземних інвестицій в процеси реалізації стратегічних цілей держави дозволить удосконалити та підвищити ефективність певних елементів національної економіки. В ході чого стане можливим впровадження та використання новітніх ефективних відновлюваних джерел енергії та енергозберігаючих технологій у виробничій та соціальній сферах забезпечить виробництво екологічно чистої продукції, мінімізує шкідливе забруднення, поводження з відходами та знищення та забезпечить збалансовану схему споживання відповідно до природних можливостей території.

Визначили те, що інвестиції займають центральну роль в розвитку національної економіки. В результаті інвестицій в економіку зростає виробництво, зростає національний дохід, а галузі та компанії зростають в умовах конкуренції для задоволення попиту на певні товари та послуги.

Дослідили показники екологічного стану, як умов сталого розвитку та можемо зробити висновок, що «зелена» економіка - це шлях до майбутнього, що характеризується розвитком передових технологій, збільшенням доданої вартості, створенням нових робочих місць, зменшенням споживання енергії та ресурсів та зменшенням викидів парникових газів. Однак цей шлях не є простим, оскільки він вимагає нових навичок та знань, а також посилення

співпраці та координації урядів на міжнародному та національному рівні - з громадськістю.

Дослідили сутність економічної категорії «зелені» інвестиції, яка виявляє неоднозначність у підходах до її трактування. На основі аналізу зазначених понять сформуvalи власне розуміння економічної категорії «зелені» інвестиції, в якому узагальнили та виокремили свою точку зору. Таким чином, «зелені» інвестиції – необхідний ресурсний потенціал (частіше у формі капіталу або науково-технологічних розробок), який спрямовується на розвиток довгострокового проекту з метою отримання у майбутньому прибутку, результатом якого є здійснення позитивного впливу на довкілля, а також збереження навколишнього середовища.

Виходячи з проведеного дослідження принципів «зеленого» інвестування та вектору переходу до «зеленої» економіки, доречним буде зазначити, що політика «зеленого» інвестування вимагає збалансованої, раціональної та ефективної державної системи методів і інструментів для її практичної реалізації в Україні.

На сьогодні, питання переходу до «озеленення» економіки є актуальним для більшості країн. Насамперед, даний перехід вимагає ефективного розподілу ресурсів та капіталу, використання широкого спектру інструментів державного регулювання та акцентування уваги на специфічних особливостях держави.

У ході дослідження сутності економічної категорії «зелені» інвестиції визначили, що категорія виявляє неоднозначність у підходах до її трактування. На основі аналізу зазначених понять можемо сформуvalи власне розуміння економічної категорії «зелені» інвестиції, в якому узагальнимо та виокремимо свою точку зору. Таким чином, «зелені» інвестиції – необхідний ресурсний потенціал (частіше у формі капіталу або науково-технологічних розробок), який спрямовується на розвиток довгострокового проекту з метою отримання у майбутньому прибутку, результатом якого є здійснення позитивного впливу на довкілля, а також збереження навколишнього середовища.

Визначили можливості реалізації «зелених» інвестицій як спосіб підвищення конкурентоспроможності країни. Звернули увагу на те, що розвиток «зеленого» інвестування потребує формування раціональної нормативно- правової бази, ефективного державного регулювання сфери «зеленого» інвестування, створення сприятливих умов для інвестування, стимулювання суб'єктів господарювання застосовувати політику «зеленої» економіки.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Алиев М., Буркинский, Б. Галушкина Т. «Зеленая» экономика: предпосылки и перспективы развития в Украине : информ.-аналит. обзор. Программа ООН по окружающей среде (ЮНЕП), Ин-т проблем рынка и экон.-эколог. исслед. НАН Украины. Одесса : Фенікс, 2012. 15 с.
2. Мусіна Л. А. Взаємний вплив економіки та природного середовища в сучасному світі: політика, стратегії, технології / Л. А. Мусіна, А. В. Ямчук, Т. К. Кваша ; *Держ. агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України*, Укр. інститут науково-технічної і економічної інформації. Київ : УкрІНТЕІ, 2012. – 259 с.
3. Николаев Ю. О. Экоинновационное развитие и макроэкономическая стабильность (теоретико-методологический аспект). *Ин-т проблем рынка и экон.-эколог. исслед. НАН Украины*. Одесса : Вид-во ОРІДУ НАДУ, 2005. 340 с
4. Потапенко В. Г. Стратегічні пріоритети безпечного розвитку України на засадах «зеленої економіки» : монографія. Київ : НІСД, 2012. 359 с.
5. J. A. Puppim de Oliveira Green economy and governance in cities: assessing good governance in key urban economic processes. *J. Clean Prod.* 2013. Vol. 58. P. 138– 152. URL: www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959652613005040
6. Eaton D. Technology and innovation for a green economy. *Community Int. Environ. Law.* 2013. Vol. 22, N 1. P. 62–67. URL : <http://web.b.ebscohost.com/ehost/detail/detail?sid=9e70cf71-36e6-4f89-9e58-94cf2aafec43%40sessionmgr111&>
7. Економічна сутність інвестицій та інвестиційної діяльності підприємств. URL: <http://buklib.net/books/35261/>.

8. Класифікація інвестицій.
URL:http://pidruchniki.com/15890315/ekonomika/klasifikatsiya_investitsiy
9. Офіційний сайт Національного банку України. URL:
<https://bank.gov.ua>
10. Поняття іноземних інвестицій.
URL:https://stud.com.ua/46106/pravo/ponyattya_inozemnih_investitsiy
11. Похилько С. В. Інвестиційні механізми «зеленої» економіки. *Mechanism of Economic Regulation*. 2014. № 1. С. 131–139. URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Mre_2014_1_14.pdf
12. Корнійчук С.К. Інвестологія. Київ: Атіка, 2004. 206 с.
13. Гура О.Л. Щодо інвестиційної привабливості економіки України. *Вісник Хмельницького національного університету*. Економічні науки. Хмельницький: ХНУ, 2010. №4. Том 4(165) с.280-285
14. Directive (EU) 2019/944 of the European Parliament and of the Council of 5 June 2019 on common rules for the internal market for electricity and amending Directive 2012/27/EU. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX:32019L0944>.
15. Warner P. Civil society and the emergent green economy. *Rev. Policy Res.* 2011. Vol. 28, N 5. P. 525–530. URL : <http://web.b.ebscohost.com/ehost/detail/detail?sid=b26171bc-a9a4-46ad-bf55-10e8677d7448%40sessionmgr198&vid=0&hid=125&bdata=Jmxhbmc9cnUmc2l0ZT1laG9zdC1saXZl#db=a9h&AN=65429001>
16. Digital Technologies for Mobilizing Sustainable Finance. – Sustainable digital Finance Alliance URL:., https://docs.wixstatic.com/ugd/3d4f2c_6767ef5b999c4e3fa42c0e05e6ea2ac3.pdf
17. Маглаперідзе А.С. Інвестиційний менеджмент. Донецьк: Норд-Пресс, 2007. 229 с.
18. Aslam, M. A. Does the Percentage of Investment Grades Given by Rating Agencies Impact their Market Share? *Financial Markets, Institutions and Risks*. 2020. 4(1), 5-31. URL: [http://doi.org/10.21272/fmir.4\(1\).5-31.2020](http://doi.org/10.21272/fmir.4(1).5-31.2020).

19. Sokolov M., Mykhailov An., Khandurin D. Distribution of investment resources: where is agriculture in the Ukraine's economy? *Financial Markets, Institutions and Risks*. 2018. 2(3), 38-42. DOI: 10.21272/fmir.2(3).38-42.2018.
20. Хомутенко Л. І., Кіріл'єва А. В. Принципи формування «зеленого» інвестування країни, роль та значення для конкурентоспроможності. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*, № 2, 2020.
21. Угода про асоціацію між Україною та ЄС. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/evropejska-integraciya/ugoda-pro-asociacyu>
22. Зеленая экономика: предпосылки и перспективы развития в Украине : информ.-аналит. обзор / М. Алиев, Б. Буркинский, Т. Галушкина и др. *Программа ООН по окружающей среде (ЮНЕП), Ин-т проблем рынка и экон.-эколог. исслед. НАН Украины*. Одесса : Фенікс, 2012. 15 с.
23. Global Green Economy Index 2018. Dual Citizen, September 2018. URL: <https://dualcitizeninc.com/global-green-economy-index/>.
24. Маркевич К., Сіденко В. «Зелені» інвестиції у сталому розвитку: світовий досвід та український контекст. *Центр Разумкова*. Київ 2019. Видавництво «Заповіт», С. 316
25. Іванов С.В. Методологічні підходи до визначення сутності інвестиційного потенціалу. *Економіка: проблеми теорії та практики: Зб. наук. праць*. Дніпропетровськ: ДНУ, 2004. Випуск 95. С. 98 – 104.
26. Пехник А.В. Іноземні інвестиції в економіку України. Київ. Знання, 2007. 335 с.
27. Statement by Multilateral Development Banks: Delivering on the 2030 Agenda. *The World Bank*, 2016, October 9, URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2016/10/09/delivering-on-the-2030-agenda-statement>
28. Statement by Multilateral Development Banks: Delivering on the 2030 Agenda. *The World Bank*, 2016, October 9, URL:

<https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2016/10/09/delivering-on-the-2030-agenda-statement>

29. EPI Results. Environmental Performance Index, 2018. URL: https://epi.envirocenter.yale.edu/epitopline?country=&order=field_epi_score_new&sort=desc

30. Doing Business 2020. Economy Profile Ukraine. – World Bank Group. URL: <https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/u/ukraine/UKR.pdf>.

31. Kozlovska A., Kirilieva A. Formation of an effective policy of «green» investment as a priority direction of sustainable development of national economy. *Приазовський економічний вісник: електронний науковий журнал*. Запоріжжя: Класичний приватний університет. 2020. 2(19). С. 177-183. DOI: <http://doi.org/10.32840/2522-4263/2020-2-30>

32. Agnihotri, An., Arora, Sh. Study of Linkages Between Outward Foreign Direct Investment (OFDI) and Domestic Economic Growth: an Indian Perspective. *Financial Markets, Institutions and Risks*. 2019. 3(1), 43-49. URL: [http://doi.org/10.21272/fmir.3\(1\).43-49.2019](http://doi.org/10.21272/fmir.3(1).43-49.2019).

33. Balas, A.N., Kaya, H.D. The Global Economic Crisis And Retailers' Security Concerns: The Trends. *SocioEconomic Challenges*. 2019. 3(2), 5-14. URL: [http://doi.org/10.21272/sec.3\(2\).5-14.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(2).5-14.2019).

34. Bhowmik, D. Financial Crises and Nexus Between Economic Growth and Foreign Direct Investment. *Financial Markets, Institutions and Risks*. 2018. 2(1), 58-74. DOI: 10.21272/fmir.2(1).58-74.2018.

35. Chigrin, O., T. Pimonenko. «The ways of corporate sector firms financing for sustainability of performance». *International Journal of Ecology & Development*, 29.3 (2014): 1-13.

36. Directive (EU) 2018/2002 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2018 amending Directive 2012/27/EU on energy efficiency. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L2002&from=EN>

37. Grebeniuk N., Jinan Mehdi M. Features of Foreign Investors Evaluating the Level of Competition in the Banking Market. *Financial Markets, Institutions and Risks*. 2017. 1(3), 99-107. DOI: 10.21272/fmir.1(3).99-107.2017
38. Halil D. Kaya, Julia S. Kwok. An Application Of Stock-Trak In 'Investments': What Common Mistakes Do Students Make While Studying Socioeconomic Processes? *SocioEconomic Challenges*. 2020. 4(1), 5-16. URL: [http://doi.org/10.21272/sec.4\(1\).5-16.2020](http://doi.org/10.21272/sec.4(1).5-16.2020)
39. He, Shuquan. Competition among China and ASEAN-5 in the US Market: A New Extension to Shift-Share Analysis. *SocioEconomic Challenges*. 2019. 3(4), 129-137. URL: [http://doi.org/10.21272/sec.3\(4\).129-137.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(4).129-137.2019)
40. Heinkel, R., Kraus, A., & Zechner, J. The Effect of Green Investment on Corporate Behavior. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, 200136(4), 431-449.
41. Jiang, Yu., Wang, G. Monetary Policy Surprises and the Responses of Asset Prices: An Event Study Analysis. *SocioEconomic Challenges*. 2017. 1(3), 22-44. DOI: 10.21272sec.1(3).22-44.2017
42. Kaya, H.D. Government Support, Entrepreneurial Activity and Firm Growth. *SocioEconomic Challenges*. 2019. 3(3), 5-12. URL: [http://doi.org/10.21272/sec.3\(3\).5-12.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(3).5-12.2019).
43. Marcel, D. T. Am. Impact of the Foreign Direct Investment on Economic growth on the Re-public of Benin. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 2019, 3(2), 69-78. URL: [http://doi.org/10.21272/fmir.3\(2\).69-78](http://doi.org/10.21272/fmir.3(2).69-78)
44. Meresa, M. The Effect of Strategic Management Practices on the institutional Performance; the case of Dedebit credit and saving institution in Eastern Tigray. *SocioEconomic Challenges*. 2019. 3(3), 80-97. URL: [http://doi.org/10.21272/sec.3\(3\).80-97.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(3).80-97.2019)
45. Musango J. K. Modelling the transition towards a green economy in South Africa. *Technol. Forecast. Soc. Change*. 2014. Vol. 87. P. 257–273. URL : <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0040162514000031#>

46. Nguedie, Y. H. N. (). Corruption, Investment and Economic Growth in Developing Countries: A Panel Smooth Transition Regression Approach. *SocioEconomic Challenges*. 2018. 2(1), 63-68. DOI: 10.21272/sec.2(1).63-68.2018
47. Nguedie, Y. H. N. Corruption, Investment and Economic Growth in Developing Countries: A Panel Smooth Transition Regression Approach. *SocioEconomic Challenges*. 2018. 2(1), 63-68. DOI: 10.21272/sec.2(1).63-68.2018
48. Pavlyk, V. Assessment of green investment impact on the energy efficiency gap of the national economy. *Financial Markets, Institutions and Risks*. 2020. 4(1), 117-123. URL: [http://doi.org/10.21272/fmir.4\(1\).117-123.2020](http://doi.org/10.21272/fmir.4(1).117-123.2020).
49. Pavlyk, V. Institutional Determinants Of Assessing Energy Efficiency Gaps In The National Economy. *SocioEconomic Challenges*. 2020. 4(1), 122-128. URL: [http://doi.org/10.21272/sec.4\(1\).122-128.2020](http://doi.org/10.21272/sec.4(1).122-128.2020).
50. Rahimipordanjani, M., Khan, M.Y.H., Rebelo, E. Impact of Mediterranean Climatic factors in Algarve on loyalty over International Tourist (Case study of Algarve, Portugal). *SocioEconomic Challenges*, 3(3). 2019. 21-29. URL: [http://doi.org/10.21272/sec.3\(3\).21-29.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(3).21-29.2019).
51. Tovmasyan, G. Exploring The Role Of Gastronomy In Tourism. *SocioEconomic Challenges*. 2019. 3(3), 30-39. URL: [http://doi.org/10.21272/sec.3\(3\).30-39.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(3).30-39.2019)
52. Voronkova, O., Hordei, O., Barusman, A.R.P., Ghani, E.K. Social Integration As A Direction For Humanization Of Economic Relations And Improvement Of Social Welfare. *SocioEconomic Challenges*. 2019. 3(4), 52-62. URL: [http://doi.org/10.21272/sec.3\(4\).52-62.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(4).52-62.2019).
53. Бойко А. О., Леонов С. В., Боженко В. В., Кіріл'єва А. В. Дослідження впливу соціально-економічних трансформацій на інтенсивність процесу залучення фінансових установ до легалізації кримінальних доходів. Механізм регулювання економіки (Index Copernicus, Ulrichs Web та ін.). 2018. № 4. С. 94–101

54. Васильєва Т. А. Бойко А. О., Кіріл'єва А. В. Перспективи розвитку вітчизняного ринку лізингових послуг в контексті трансформації фінансових відносин в Україні. *Економічний простір*. 2018. № 140. С. 14-26.
55. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
56. Іванов С.В. Методологічні підходи до визначення сутності інвестиційного потенціалу. *Економіка: проблеми теорії та практики*: Зб. наук. праць. Дніпропетровськ: ДНУ, 2004. Випуск 95. С. 98 – 104.
57. Івашура А. А. Еколого-економічна та історична оцінка взаємовідносин людини і довкілля : монографія. *Харків. нац. екон. університет*. Харків : ХНЕУ, 2011. 152 с.
58. Кадырова Г. Инвестиционный потенциал: некоторые актуальные проблемы исследования. *Страховое дело*. 2008. №11. С. 4 – 10.
59. Кредитна історія української енергетики. *Бізнес в офіційних цифрах*, 26 лютого 2019р., URL: <https://rating.zone/kredytna-istoriia-ukrainskoi-enerhetyku>
60. Кузьменко О. В., Боженко В. В., Кіріл'єва А. В. Дослідження зв'язків між соціальними, економічними та політичними процесами в країні: методологічний аспект. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. № 2. С.45 -50.
61. Кургузенкова Л. А. Питання інтеграції стратегії зеленої економіки в суспільно-економічне життя України. *НТІ*. 2012. № 4. С. 28–33.
62. Кучерук Т.Ю. Економічне обґрунтування комплексної оцінки інвестиційного потенціалу авіапідприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2008. №3. С. 11 – 15.
63. Мірошниченко П.І. Активізація використання інвестиційного потенціалу регіону: автореф. дис. к-та екон. наук: 08.00.05. *Інститут економіко-правових досліджень НАН України*. Донецьк, 2007. 20 с.
64. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18 вересня 1991 р. № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

65. Про Концепцію регулювання інвестиційної діяльності в умовах ринкової трансформації економіки : Постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 1995 р. № 384. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/384-95-%D0%BF>

66. Федина К. М. Теоретичні аспекти впровадження «зеленої» економіки в Україні. *Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції* : зб. наук. праць. Київ : СЕУ ; Рівне : НУВГП, 2013. Вип. XIX, № 1. С. 216-223.

67. Хумарова Н. І. Екологоорієнтоване стратегічне планування розвитку територій : монографія. *Ін-т проблем ринку та екон.- екол. дослідж. НАН України*. Одеса, 2011. 408 с.

68. Чумаченко Г. Інвестиційна політика в Україні. Донецьк: Юго-Восток, 2003. 291 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

SUMMARY

Kirilieva AV «Green» investments as a component of the international competitiveness of the national economy. - Qualifying bachelor's thesis. Sumy State University, Sumy, 2020.

The qualifying bachelor's thesis is devoted to the study of «green» investments as a method of increasing the country's competitiveness. It is noted that the growth of the national economy directly depends on the efficiency of its production, natural resources, innovation and investment and labor potential. Each of these types of potential of the country requires appropriate conditions for existence and further long-term development. The essence and principles of «green» investment, its role and significance for the national economy are considered. It was determined that the attraction of FDI in terms of environmental component will form the long-term investment potential of the country.

Key words: «green» investments, sustainable development, competitiveness, investment activity, efficiency, ecological condition.

АНОТАЦІЯ

Кіріл'єва А. В. «Зелені» інвестиції, як складова міжнародної конкурентоспроможності національної економіки. – Кваліфікаційна бакалаврська робота. Сумський державний університет, Суми, 2020.

Кваліфікаційна бакалаврська робота присвячена дослідженню «зелених» інвестицій як методу підвищення конкурентоспроможності країни. Зазначено, що зростання національної економіки прямо залежить від ефективності використання її виробничого, природно-ресурсного, інноваційно-інвестиційного і трудового потенціалу. Кожен із зазначених видів потенціалу країни вимагає належних умов для існування та подальшого

довгострокового розвитку. Розглянуто сутність та принципи «зеленого» інвестування, його роль та значення для національної економіки. Визначили, що залучення ПІІ у розрізі екологічної складової дозволить сформувати довгостроковий інвестиційний потенціал країни.

Ключові слова: «зелені» інвестиції, сталий розвиток, конкурентоспроможність, інвестиційна діяльність, ефективність, екологічний стан.